

Handleiding voor een MSC-certificeringstraject van de Kopgroep Duurzame Noordzeevisserij

Samenvatting

Dit document is een handleiding voor praktische zaken die aan de orde kunnen komen bij de certificering van een visserij tegen de internationale standaard voor duurzame visserij van de Marine Stewardship Council (MSC). Op www.msc.org/nl/ga-voor-certificering/ga-voor-certificering-visserij wordt algemene informatie over de zeven stappen in het certificeringproces gegeven. De kopgroep Duurzame Noordzee Visserij (DNV) wil echter over een laagdrempelige handleiding met praktische voorbeelden beschikken, met een duidelijke beschrijving hoe vissers, groepen van vissers, bestuurders en andere betrokkenen op de meest zorgvuldige en effectieve manier tot een kansrijke MSC-certificering kunnen komen. In diverse secties wordt ingegaan op elementen in de voorbereiding en uitvoering, op basis van eerdere ervaringen in andere visserijen:

ALGEMEEN.....	1
HOE VERHOUDT MSC-CERTIFICERING ZICH TOT DE WETGEVING?	3
PRAKTISCHE EN ORGANISATORISCHE ZAKEN.....	5
DE KOSTEN VAN CERTIFICERING EN MOGELIJKE BIJKOMENDE KOSTEN	7
ONDERZOEK: DE VERWACHTING EN DE NOODZAAK	7
MULTI-STAKEHOLDER PROCES – BETREK DE BELANGENGROEPEN ERBIJ.....	9
DE VERANTWOORDELIJKHEDEN	10

Een goede voorbereiding is een belangrijk hulpmiddel voor MSC-certificering. De kopgroep hoopt dat dit document daaraan een bijdrage kan leveren.

ALGEMEEN

Het is niet de bedoeling om hier het MSC certificeringproces zelf te beschrijven, maar om in te gaan op de problemen die zich kunnen voordoen en hoe die aangepakt kunnen worden. Deze handleiding is geschreven op basis van eerdere ervaringen die zijn opgedaan in de kopgroep Noordzeegarnalen en in andere certificeringsprocessen.

De MSC is in principe toegankelijk voor elke visserij ter wereld. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat het voor alle visserijen even eenvoudig is om aan de standaard te voldoen. Elke visserij heeft zo zijn eigenaardigheden. Soms zijn die gunstig en soms zijn die ongunstig om tot MSC-certificering te komen.

Voor een MSC-certificering moet allereerst een contract met een certificeringsbureau (CB) worden gesloten, zie de informatie over de visserijcertificering op de MSC-website: www.msc.org/nl/ga-voor-certificering/ga-voor-certificering-visserij. Een geselecteerd CB schakelt een team van experts in om de beoordeling van de visserij te doen tegen de MSC-standaard. Dit CB-team zal de afweging maken of een visserij voldoet aan de standaard.

Er bestonden in het voorjaar 2009 zeven goedgekeurde certificeringsbureaus, die visserijen een MSC-certificaat kunnen verstrekken. Deze bureaus werken over de hele wereld en dus niet alleen in het land waar ze zijn gevestigd. Actuele gegevens van alle certificeringinstanties zijn te vinden op de MSC-website: www.msc.org/get-certified/find-a-certifier/fisheries-assessments

Goede voorbereiding – stel een projectmanager aan!

Elke visserij is gebaat bij een gedegen voorbereiding, voordat tot MSC-certificering wordt overgegaan. Het wordt sterk aanbevolen om daarvoor een verantwoordelijke projectmanager aan te stellen. De projectmanager (m/v) moet ervoor zorgen dat alle stappen ter voorbereiding van certificering goed en tijdig worden uitgevoerd. MSC certificering betekent dat de aanvrager zelf informatie moet geven aan

het CB. Als iets niet bekend is moet de aanvrager onderzoek doen. MSC is een actief proces van de aanvrager. Hij kan ook het aanspreekpunt worden voor alle vragen die er zullen komen, van de vissers of van andere belanghebbenden. In het geval van de Noordzeegarnalenvisserij hebben de sector en NGOs gezamenlijk een kopgroep ingesteld, die de coördinatie op zich heeft genomen in de rol van de projectmanager.

Met die ervaring rijker is de Kopgroep Duurzame Noordzeevervisserij (KDN) ingesteld om visserijen die zich willen laten certificeren te assisteren en te adviseren. Deze handleiding wordt door de kopgroep aan de sector aangeboden. De sector kan een beroep doen op de kenniskringen voor kennisvragen, maar de kenniskringen zullen niet de voorbereiding van een certificering doen. Dat is werk voor de sector zelf.

De projectmanager is ook het contact met het CB. Hij moet ervoor zorgen dat ze voldoende actief betrokken zijn, zodat ze (a) op de hoogte zijn van de ontwikkelingen en (b) tijdig en geïnformeerd hun positie over onderdelen in de certificering kunnen formuleren.

Een projectmanager moet goed en frequent met andere mensen kunnen overleggen. MSC-certificering betekent een open procedure die veel overleg en uitwisseling van kennis en gedachten met belangengroepen vergt. Een visserij is erbij gebaat dat alle belangengroepen tijdig en volledig geïnformeerd worden. Dit heeft onder meer de volgende voordelen:

1. De belangengroepen worden niet voor verrassingen gesteld;
2. Belanghebbenden kunnen in een vroeg stadium aangeven wat voor hen de heikele en gunstige punten van de visserij zijn in het licht van ecologische duurzaamheid.

Openhartige benadering

Het is goed om de certificering zo frank en vrij mogelijk te benaderen. De visserij zelf weet in vrijwel alle gevallen het beste wat de sterke en zwakke punten zijn in de visserij. Aangezien de visserij in een MSC-certificering openheid van zaken moet geven (dat is een verplicht onderdeel van de procedure), is het verstandig om al in een vroeg stadium met de diverse belangengroepen in overleg te treden. Elke visserij kent zijn eigen belangengroepen. En dat zijn zeker niet de vissers alleen. Behalve de eigen vissers vallen onder belangengroepen ook de tussenhandel, de eindverkoper, de inspectiedienst, maar ook concurrerende vissers, maatschappelijke organisaties en lokale bewoners. Wek daarom geen valse verwachtingen. Zorg dat de visserij niet mooier wordt voorgesteld dan hij is, maar zorg dat de eventuele zwakkere punten zodanig worden versterkt dat de kans op certificering zo groot mogelijk wordt. Juist door belangenpartijen in een vroeg stadium in het proces te betrekken, en in het vinden van oplossingen vergroot de kans op succesvolle certificering.

In dit document wordt vaak verwezen naar de noodzaak voor de visserij om zelf te zorgen voor de nodige afspraken en, niet onbelangrijk, het nakomen van afspraken. Wanneer een visserij het nakomen van de afspraken niet goed kan aantonen aan het CB, dan bestaat de kans dat de visserij niet aan de MSC-standaard voldoet.

Pre-assessment

Visserijen kunnen eerst een zogenaamde “pre-assessment” laten doen. Een pre-assessment is een proefbeoordeling, een onpartijdige momentopname hoe de visserij ervoor staat als die zou besluiten tot certificering over te gaan. Op basis van deze proefbeoordeling kan worden vastgesteld wat de eventuele horden zijn die nog genomen moeten worden om succesvol gecertificeerd te worden volgens de MSC-standaard. De visserij kan zelf bepalen of de voorstudie al dan niet vertrouwelijk is.

Een goede zelfregulering is gebaat bij het doen van een pre-assessment. Dit is niet zozeer een uitputtende en gedegen beoordeling, maar hij kan wel aangeven op welke punten de visserij mogelijk aanpassingen behoeft om de kans van slagen in een certificering aanmerkelijk te vergroten.

Een pre-assessment legt de vinger op de zwakke plekken van de visserij. Bij zwakke plekken gaat het in dit geval over twijfels of bepaalde componenten wel als duurzaam kunnen worden beoordeeld. De praktijk wijst uit dat de vissers zelf vrijwel altijd al deze punten kennen en vaak onderkennen. Denk bijvoorbeeld aan hoge bijvangstniveaus, het ontbreken van een beheersplan of van vangststatistieken, aanwijzingen voor “high-grading”, etc.

Vrijwel alle huidige visserijen met een MSC-certificaat moeten van te voren aanpassingen doen om volledig te voldoen aan de MSC-standaard. Soms zijn dit formaliteiten, zoals een goede documentatie bijhouden van alles wat de visserij doet, het consequent bijhouden van bepaalde gegevens, of het volgen van vangstadviezen van de verantwoordelijke wetenschappelijke autoriteiten. Maar het komt ook regelmatig voor dat de visserij eerst bepaalde veranderingen moet aanbrengen om certificering

reëel te maken. Dit betekent dat er “huiswerk” zal moeten worden verricht om de visserij klaar te maken voor certificering.

Het is verstandig om “huiswerk” serieus te nemen en niet te bagatelliseren. Het dient geen enkel belang om potentiële belemmeringen onder het tapijt te vegen, want die komen in het stadium van certificering boven water. Het huiswerk goed doen kan bovendien teleurstellingen voorkomen.

HOE VERHOUDT MSC-CERTIFICERING ZICH TOT DE WETGEVING?

Zelf aantonen dat de visserij aan de wet voldoet

Alle relevante wettelijke regelingen voor een visserij blijven natuurlijk onverminderd van toepassing, wanneer een visserij zich in het MSC-proces begeeft. Dit geldt voor alle deelnemers in de visserij die het certificaat krijgen toegekend.

Om te beginnen is dit expliciet verwoord in de MSC-standaard. In het document “MSC-principes en criteria” wordt gesteld in MSC Principe 3:

“De visserij is onderhevig aan een effectief management systeem dat lokale, nationale en internationale wetten en regelingen respecteert, en omvat institutionele en operationele raamwerken die een verantwoord en duurzaam gebruik van de natuurlijke hulpbronnen vereisen.”

Een belangrijk onderdeel van de MSC-standaard is de verwijzing naar bestaande wetgeving. Een MSC-gecertificeerde visserij moet voldoen aan alle van kracht zijnde lokale, nationale en internationale wetgeving. Wanneer de overheid zowel regelgeving als handhaving ervan goed op orde heeft, hoeft men op dit punt weinig extra eisen te verwachten. Echter, in tegenstelling tot in het gangbare visserijbeheer gaat men er in een MSC-visserij vanuit dat de visserij zelf laat zien dat men voldoet aan alle van toepassing zijnde regelgeving. Dit is fundamenteel anders dan bij reguliere wetgeving met bijbehorende inspectie door bijvoorbeeld de AID. Er is sprake van omkering van bewijslast: Als de visserij met goede onderbouwing de certificeerder kan overtuigen, wordt de kans op certificering vele malen groter.

Documentatie en organisatie

Het is daarom zaak voor de visserij om te zorgen voor een goede documentatie en een goede organisatie. Het CB-team verwacht namelijk dat de visserij hen kan overtuigen dat aan alle wetgeving wordt voldaan. Het CB-team gaat niet of zelden op het water controleren of de regels worden nageleefd. Het team gaat niet alle schepen inspecteren of alle afslagen af, maar wil zich laten overtuigen door de cliënt. Beide vormen essentiële componenten voor een geslaagde certificering.

Voorbeeld 1: Indien een CB controleert of de vissers een bepaald gebied dat tijdelijk gesloten is, ook daadwerkelijk niet bevissen, dan moet de visserij aannemelijk maken dat zijn vissers dat gebied niet bevissen. Er moeten in dat geval betrouwbare en overtuigende gegevens kunnen worden overlegd.

Voorbeeld 2: Als er een wettelijk verbod is op het vissen met een binnenkuil, dan moet de visserij voor het CB aannemelijk maken dat alle vissers die aan de certificering meedoen zich daaraan houden. [N.B. Dit geldt niet voor de vissers die niet meedoen aan de certificering, dit soort maatregelen in relatie tot het MSC proces, is alleen van toepassing op de deelnemers zelf.] De visserij moet dat aantonen aan de hand van bewijsmateriaal, bijv. AID-rapporten van inspecties op zee. Indien daaruit zou blijken dat er teveel overtredingen worden geconstateerd door de AID, dan verkleint dat de kans op certificering aanzienlijk. Indien de AID concludeert dat niet met vertrouwen vastgesteld kan worden dat de vissers zich aan de afspraak houden, dan is dat eveneens een belemmering voor MSC-certificering.

Voorbeeld 3: De visserij op Chileense zeebaars in de Ross Zee (Antarctische regio) moest aantonen dat zij een effectief beheersysteem hebben om de bijvangst van beschermde zeevogels naar aanvaardbare niveaus terug te brengen en te laten zien dat er geen illegale vangst meer was. De enige manier om dit daar aantoonbaar te maken, is door het meenemen van waarnemers. Dit is onderdeel van het MSC beheerplan.

De bewijslast rust dus bij de vissers zelf om te laten zien hoe goed de visserij opereert.

Overleg met de overheid

In vrijwel alle visserijen in de wereld is een overheidsinstantie de eindverantwoordelijke voor het visserijbeheer. Dat betekent dat, indien bijvoorbeeld uit een pre-assessment zou blijken dat een beheerscomponent niet op orde is, dit eerst goed geregeld moet worden voordat het CB komt om zijn analyse te maken.

De praktijk wijst uit dat dit niet altijd eenvoudig is en, belangrijker nog, dat aanpassingen door de overheid veel tijd in beslag kunnen nemen. Er bestaan diverse gevallen in de MSC-geschiedenis, waarin een visserij niet verder kon met MSC-certificering omdat de overheid niet de juiste stappen had gezet om de visserij voldoende te reguleren. Maar afwachten tot de overheid de nodige stappen neemt en zeggen dat de vertraging de schuld van de overheid is, helpt de MSC-certificering niet. Uiteindelijk hebben de vissers er zelf belang bij dat nodige aanpassingen in het beheer inderdaad worden uitgevoerd.

Voorbeeld 1: In een visserij in Argentinië is na 5 jaar (!) de overheid niet bereid of in staat gebleken om het bestaande, gebrekkige bestandsbeheer te verbeteren. Recentelijk is er een brandbrief naar het Argentijnse kabinet gegaan hierover, gezamenlijk ondertekend door visserij, NGOs, en wetenschappers.

Voorbeeld 2: In veel Afrikaanse landen is er geen plafond op het totale aantal licenties om te gaan vissen. In principe kan iedereen (al of niet met een boot) gaan vissen. Wanneer er geen ring zou liggen om het totale aantal vergunningen in een visserij, wordt het voor een CB veel moeilijker om vast te stellen dat de visserijinspanning onder controle is. De kans op geslaagde certificering wordt een stuk kleiner.

Voorbeeld 3: In Nieuw-Zeeland heeft de Hoki-visserij zelf vrijwillig besloten uit kwetsbare gebieden weg te blijven. De afspraak was dat er geen bodemvisserij in nieuwe gebieden zou plaatsvinden en een aantal kwetsbare gebieden zou worden gesloten. In overleg met de overheid zijn deze gebieden nu in het beleid vastgelegd.

Deze constatering pleit ervoor dat de visserij zelf in een vroeg stadium (1) overziet waar het visserijbeheer waarschijnlijk nog aanpassingen nodig heeft om aan MSC-standaard te voldoen en (2) met de overheid al in een vroeg stadium tot afspraken tracht te komen.

Visserij met verschillende nationaliteiten

Wanneer er vissers met verschillende nationaliteiten aan een certificering deelnemen, dient elke visser te voldoen aan de wetgeving die op hem van toepassing is. Dat betekent dat er mogelijk verschillen bestaan in wetgeving tussen twee naburige landen. Wanneer in dat geval de wetgeving in land A tekort zou schieten voor certificering en in buurland B niet, dan zullen de vissers in land A op vrijwillige basis ervoor moeten zorgen dat ook zij voldoen aan de MSC-standaard, bijvoorbeeld door de invoering van zelfregulering met een beheerplan.

Overigens geldt voor de vissers in beide landen dat de vissers aan het CB moeten tonen dat zij zich aan bepaalde afspraken houden, al of niet op basis van wetgeving of vrijwilligheid. Naleving van de wetgeving en de gemaakte afspraken door de deelnemende vissers kan in theorie in dit geval voor beide buurlanden verschillen.

Wetgeving voor beschermde gebieden/bodemberoering

Dit onderwerp wordt aangeroerd in MSC Principe 2. MSC principe 2 heeft als doelstelling dat de effecten van een visserij dusdanig beperkt blijven dat de gezonde toestand van andere organismen in het natuurlijke ecosysteem waar de visserij opereert niet op onaanvaardbare manier wordt verstoord. Dat houdt in dat de bijvangst en discards beperkt blijven en dat de effecten van bodemberoering als aanvaardbaar kunnen worden beoordeeld.

In de praktijk is in de afgelopen jaren gebleken dat men, inclusief de wetenschap, nog maar weinig bekend is met mogelijke effecten van visserij op een ecosysteem in zee. Maar om aan de daarvoor relevante wetgeving te voldoen zal onderzoek toch een minimumvereiste zijn.

De Europese habitatrichtlijn 1992/43/EEG vereist dat Europese lidstaten wetgeving invoeren voor het in stand houden van ecosystemen/habitats in een Europees netwerk, Natura 2000. Wanneer een gebied door een lidstaat is aangewezen, dan mogen effecten van menselijke activiteiten op de

doelstellingen voor instandhouding in dat gebied niet significant zijn. Wanneer een visserij in een Natura-2000 gebied vist, zal moeten worden aangetoond dat de effecten van de visserij op dat ecosysteem aan de doelstellingen voldoen. Met een gedegen onderzoeksplan, dat wordt gedragen door tenminste beheerders en onderzoekers, kan daarin mogelijk worden voorzien.

In het geval een gebied is aangewezen als beschermingszone waarvoor speciale beperkingen voor de visserij verwacht worden maar waarvoor nog geen functionerend beheerplan bestaat, is het nodig dat de visserij zelf afsprekt met de belangengroepen hoe de visserij voorlopig kan worden ingericht en toegepast (zie sectie “onderzoek” op pagina 8).

Voorbeeld: De Ekofish Group op Noordzee schol heeft als onderdeel van de certificering afspraken gemaakt met de natuurorganisaties om een aantal deelgebieden binnen de Natura 2000 gebieden, o.a. de Doggerbank waar kwetsbaar bodemleven voorkomt, vrijwillig te sluiten en mee te werken aan wetenschappelijk onderzoek om meer inzicht te krijgen in het effect van het twinrigtuig op dit bodemleven.

PRAKTISCHE EN ORGANISATORISCHE ZAKEN

Wat is de certificeringseenheid, de “unit of certification”?

Welke visserij gaat zich laten certificeren, wie doet er mee en wie doet er niet mee? De certificeringseenheid is een combinatie van de vissers, het visbestand en het gebruikte vistuig. De uiteindelijke keuze is aan de visserij zelf. De gekozen combinatie wordt de “certificeringseenheid”.

- Het visbestand – De biologische eenheid is een populatie van een bepaalde soort, oftewel het visbestand. Een gemengde visserij die op meer dan één bestand vist kan zelf besluiten om zich voor één of meerdere bestanden te laten certificeren.
- Het vistuig – Het gebruikte tuig inclusief de maaswijdte moet worden vastgesteld. Ook hier geldt dat een visserij zich eventueel voor twee tuigen tegelijk zou kunnen laten certificeren.
- De vissers – Het moet duidelijk worden gemaakt aan het CB welke vissers meedoen aan de certificering en dus gebonden zullen zijn aan de afspraken die gemaakt worden. Dat kan zoals in sommige bestaande gevallen een enkel schip zijn, het kan ook een hele of een gedeeltelijke vloot zijn.
- De 'cliënt' (of visserijcliënt) – Vastgesteld wordt welke partij de eindverantwoordelijke is voor het visserijbeheer op grond van de MSC-certificering.

Er zitten enkele praktische consequenties vast aan de certificeringseenheid. Het CB moet erop gerust zijn dat er geen producten onterecht worden gecertificeerd. Dus moeten aanlandingen van gecertificeerde vissers goed onderscheiden worden van die van hun collega's. Het kan ook niet zo zijn dat gecertificeerde vissers van bijvoorbeeld koolvis ongemerkt vangst van een ander koolvisbestand als MSC-gecertificeerd aanlanden, terwijl dat bestand niet is beoordeeld door het CB.

Voorbeeld: In het geval van de Ekofish group is de certificeringseenheid de visserij op Noordzee schol in de centrale Noordzee met het twinrig tuig met mazen tussen de 120-140 mm. De Ekofish group is de visserijcliënt en bestaat in juni 2009 uit de volgende schepen: PD 147, PD 43, GY 57, GY 127 en de BCK 40. Het is mogelijk dat deze groep zich uitbreidt. Het besluit hiertoe wordt door de certificeerder genomen.

Documentatie en organisatie

De sleutelwoorden voor succesvolle certificering zijn organisatie, informatie en documentatie. Dit vereist dat de visserij (of de projectmanager) zelf informatie bijeenbrengt en hiervan een goede archivering maakt. Dit geldt voor wet- en regelgeving, vigerend beleid, wetenschappelijke rapporten en allerhande inspecties van bijvoorbeeld technische specificaties.

Een gunstige bijkomstigheid is dat dit ook gevolgen heeft voor de kosten van certificering. In het ideale geval heeft de verantwoordelijke projectmanager die zich met de certificering bezighoudt een goed overzicht van en eenvoudig toegang tot documenten die het CB wil inzien. Hij kan desgevraagd de informatie verstrekken die benodigd is, hetgeen betekent dat het CB hieraan veel minder tijd hoeft te besteden.

Goede voorbereiding is het halve werk

Bovenstaande betekent dat een goede voorbereiding op certificering zeer lonend is. Het is verstandig om een projectmanager aan te stellen die verantwoordelijk wordt voor de organisatie van allerhande nodige zaken. Dat is bij voorkeur iemand die goed op de hoogte is van de visserij (praktijk) van de wet- en regelgeving, van bestaand onderzoek, en bekend is met de bestaande verschillen van mening in de sector en met de belangengroepen (NGO's), en die in goed overleg met de vissers en hun vertegenwoordigers de nodige zaken kan regelen.

Een functionerend beheerplan

De praktijk wijst uit dat een visserij niet zonder een goed en functionerend beheerplan kan. Tegenwoordig verwacht de maatschappij in toenemende mate dat de visser zelf laat zien dat hij goed werk doet en zich verantwoordelijk opstelt. Overigens geldt dit niet alleen voor de visser, maar ook voor de handelaar en de eindverkoper. Iedereen heeft er belang bij dat een klant in de viswinkel erop kan vertrouwen dat zijn visje of schaal- of schelpdier van een duurzame visserij afkomstig is. Een functionerend beheerplan kan hieraan een fundamentele bijdrage leveren en vormt één van de kerndocumenten die het CB straks kan overtuigen van het goed functioneren van de visserij.

Een beheerplan bevat een reeks afspraken waaraan de vissers zich houden. Dat zijn bijvoorbeeld afspraken over waar en wanneer er wordt gevestigd en met welk tuig, wat voor gegevens vissers aanleveren, wat voor inspectiesysteem er wordt toegepast en dergelijke zaken. Het kan ook allerhande andere afspraken bevatten al naar gelang de vissers dat zelf nodig achten, zoals de aanlandingplaatsen, maximummotorvermogen en dergelijke. Maar van belang is wel dat de visserij het CB met documentatie en anderszins kan overtuigen dat het beheerplan behoorlijk functioneert.

Niet te hoge verwachtingen wekken

MSC-certificering gaat voor de meeste visserijen niet vanzelf. Vissers, en vaak ook hun bestuurders, moeten gaan beseffen welke veranderingen nodig zijn om tot succesvolle certificering te komen. In diverse andere secties in dit document zijn deze consequenties van certificering beschreven. Verwachtingen moeten zoveel mogelijk de werkelijkheid weerspiegelen, zodat niemand voor verrassingen komt te staan

Voorbeeld: Als een visserij in een bepaald seizoen veel bijvangsten heeft van zeevogels, dan is het verstandig om een zo precies mogelijk beeld te krijgen wanneer dat gebeurt, op welke plekken en hoeveel de bijvangst bedraagt. Het heeft weinig zin voor de visserij om de bijvangst van te voren al af te doen als onbelangrijk, zonder dat duidelijk is wat er precies gebeurt. Het gaat er namelijk uiteindelijk om (a) vast te stellen hoe groot de bijvangst is en (b) welke bijvangst voor de belangengroepen al of niet aanvaardbaar is.

Regulier overleg met vissers en andere belangenhouders kan veel verrassingen voorkomen.

Regulier overleg

De visserij moet vaststellen wie er wel en wie er niet meedoet aan de certificering. Degenen die meedoen vormen gezamenlijk de cliënt van het CB. Dat kunnen visserijbedrijven zelf zijn of een organisatie die de vissers vertegenwoordigt, een PO, een stichting of anderszins. De MSC-client, dit moet wel een juridisch rechtspersoon zijn, sluit het contract met het CB om de visserij te laten certificeren.

Vissers zijn gebaat met frequente informatie, door middel van directe bijeenkomsten, nauw overleg met hun voormannen, en berichtgeving in de juiste media (denk bijvoorbeeld aan Visserijnieuws). Een moeilijkheid die zich hierbij soms voordoet, is wanneer vissers een geringe mate van organisatie kennen. Men heeft meestal wel vertegenwoordigers, maar in de praktijk hebben niet alle vissers regelmatig contact met die bestuurders en hebben zij slechts beperkt inzicht in de wijze waarop hun vertegenwoordigers hun zaken behartigen.

In de MSC-praktijk moeten visserijen vaak veranderingen doorvoeren om aan de standaard te voldoen. Invoering kan bijzonder lastig zijn, wanneer de vissers te weinig vertrouwen hebben in hun bestuurders of te weinig weten en/of begrijpen van de procedures in MSC-certificering. Een tip aan bestuurders om de betrokkenheid te vergroten is om de vissers duidelijk te maken wat er verderop in de keten gebeurt, dat de maatschappij/consument dit soort eisen stelt en dat de gehele keten daar

wat aan moet doen, niet alleen de vissers. Uiteraard kan de projectmanager hierin een sturende kracht zijn. Het is echter verstandig dat bestuurders niet alles aan de projectmanager overlaten, maar zelf ook actief de achterban informeren en mogelijke vragen te beantwoorden.

Grote betrokkenheid van de vissers zelf

Consequente betrokkenheid van de vissers heeft nog een belangrijk voordeel: Hun kennis van de praktijk is noodzakelijk om te komen tot werkbare aanpassingen van de visserij, die de kans van slagen kunnen vergroten. In het geval van de garnalenvisserij in de Noordzee hebben vissers zelf helpen vaststellen wat de moeilijkheden voor inspectie zijn op bepaalde onderdelen, en wat de technische mogelijkheden zijn voor bijvangstvermindering.

DE KOSTEN VAN CERTIFICERING EN MOGELIJKE BIJKOMENDE KOSTEN

De minimumkosten van MSC-certificering bestaan uit de kosten van het contract met het certificeringsbureau (CB). Op verzoek kunnen CBs een offerte maken voor de kosten van certificering. Afhankelijk van het CB en van uw verzoek houdt de offerte al dan niet rekening met de kosten van jaarlijkse audits voor de periode van 5 jaar waarvoor een certificering van kracht zou zijn.

Er worden kosten in rekening gebracht voor het samenstellen van een team van experts, die een bepaald aantal dagen moeten worden ingehuurd om de certificering uit te voeren. Voorts mag men een overhead verwachten van het CB zelf, die het geheel organiseert en de eindverantwoordelijkheid draagt voor de certificering.

Bovenstaande minimumkosten gelden slechts voor de ideale visserij, die geheel gereed is en geen voorbereiding voor certificering zou vergen. In de praktijk krijgt echter vrijwel iedere visserij daarnaast te maken met de kosten van een goede voorbereiding. Vaak dient de organisatie en documentatie op orde gebracht te worden en dat vergt tijd en mankracht. Kosten verbonden aan een MSC-certificering kunnen voorts bestaan uit een of meer van de volgende elementen:

- Betrokkenheid van de belangengroepen - NGOs hebben hiervoor mankracht nodig en zij hebben vaak weinig mankracht. De kosten daarvoor zijn niet automatisch voor de sector, maar die heeft er wel belang bij wanneer de certificering hierdoor niet wordt vertraagd;
- Een goede en frequente berichtgeving, zowel aan de vissers als andere betrokken instanties, is noodzakelijk, evenals regelmatig formeel en informeel overleg op diverse niveaus in de visserij. Die tijd van personeel moet worden opgenomen in het kostenoverzicht;
- De lopende zaken dienen tijdig te worden uitgevoerd. Dit "werk in uitvoering" gaat gepaard met loonkosten, want er zal iemand verantwoordelijk moeten zijn om alle processen goed te laten verlopen, zowel in tijd als in kwaliteit. De projectmanager zal moeten worden betaald. Als het iemand uit het bedrijf is dan zal hij (een deel van) zijn tijd niet aan andere zaken kunnen besteden;
- Betrokkenheid van vissers vergt eveneens dat zij tijd steken in dit proces. In sommige gevallen kan dit gepaard gaan met loonderving, bijv. wanneer zou worden afgesproken om samen met experimenten te doen;
- Onderzoeksprogramma's, korte- en lange termijn. Hier wordt verder op ingegaan in de volgende sectie van dit document.

Nederland heeft voor 2009 een subsidiebedrag van één miljoen euro uitgetrokken om visserijcertificeringen te ondersteunen. De regeling opent op 1 september 2009. Voor nadere invulling van kosten en subsidiemogelijkheden kunt u contact opnemen met uw visserijorganisatie.

ONDERZOEK: DE VERWACHTING EN DE NOODZAAK

Er kan een grote kostenpost van een MSC-certificering ontstaan wanneer er onvoldoende informatie is om aan te tonen dat wordt voldaan aan de MSC-standaard. Certificeringen worden vaak verleend onder voorwaarden ("conditions"). De ervaring leert dat deze voor veel visserijen inhouden dat er informatie verzameld dient te worden. Dit geldt vooral voor de vaak beperkte kennis van de effecten van de visserij op diverse elementen van het ecosysteem.

Voorbeeld 1: De Hastings-visserij op tong heeft een certificeringsconditie dat er meer duidelijkheid komt over de totale hoeveelheden geregistreerde vangsten en bijvangsten.

Samen met het verantwoordelijke onderzoeksinstituut CEFAS wordt vastgesteld (a) wat de vereisten zijn en (b) hoe de visserij daaraan gaat voldoen.

Bruikbare referentieonderzoeken bestaan vaak maar mondjesmaat. Invloeden door de visserij op het zeemilieu zijn nog maar zelden met redelijke gegevens geschat, laat staan aangetoond. Het wordt van belang geacht te weten wat de bijdrage van een visserij aan bepaalde veranderingen in een ecosysteem is (geweest).

Er zijn ook veel voorbeelden van kleinschalige visserij in Europa en daarbuiten, waar de kennis van de populatie en/of de visserijdruk niet of nauwelijks aanwezig is. Voor die visserijen moet eerst een eenduidig beeld komen van de omvang van de vispopulatie en hoe deze zich verhoudt tot de visserijdruk. De MSC heeft voor visserijen waarover weinig wetenschappelijke gegevens bestaan een aparte beoordelingsmethode ontwikkeld, de 'Risk-based Management' methode. Zie: www.msc.org/about-us/standards/rbf

Het noodzakelijke onderzoek om deze lacunes in kennis op te vullen beslaat veelal een periode van meerdere jaren. Dit brengt meestal forse kosten met zich mee. Het is zelden simpel om voor dit type lange-termijnonderzoek geld te vinden. De praktijk wijst uit dat financieringsbronnen vaak zijn gericht op korte-termijnresultaten, of het nu de overheid of een andere financiering is.

Onderzoeksplan

Het MSC-principe 2 verwijst naar de effecten van de visserij op het ecosysteem. Zoals gezegd is een veel voorkomende situatie bij certificeringen dat er onvoldoende kennis bestaat over de precieze effecten van een visserij op het ecosysteem.

Het is niettemin mogelijk om gecertificeerd te worden, mits de sector een onderzoeksplan kan overleggen, dat ook in een aanvaardbaar tempo en naar behoren wordt uitgevoerd.

Voorbeeld 1: "The Gulf of St. Lawrence Northern shrimp (Pandalus) trawl fishery" In deze visserij is een conditie voor certificering opgenomen, waarin een actieplan is afgesproken om in enkele jaren tot meer inzicht te komen over de ecosysteemeffecten van de visserij. De conditie is als volgt geformuleerd:

De visserijcliënt dient via een Verbeterplan ("Corrective Action Plan) aan te geven hoe de belangrijkste bekende ecosysteem effecten geëvalueerd zullen worden. Het beoordelingsteam verwacht dat het Verbeterplan ingaat op zowel de kenmerken van de habitat als op de bijvangst soorten. Gegevens over de bentische fauna zal komt uit bestaand onderzoek, uitgevoerd door de DFO in 2006, 2007 en uit gepland onderzoek in 2008, zullen worden gebruikt om de bentische fauna van de Noordelijke GSL te omschrijven, inclusief de gebieden die door de garnalenvisserij bevestigd worden. Habitats zullen worden omschreven aan de hand van sediment monsters uit onderzoeks surveys die in 2008, 2009 en 2010 gehouden zullen worden. Vangstgegevens van de vloot, verzameld door DFO sinds 1982, zullen gebruikt worden voor een omschrijving van de visserij inspanning en verspreiding. Deze gegevens zullen duidelijkheid geven over de gebieden waar de effecten van de sleepnetvisserij belangrijker kunnen zijn. Statistische analyse kan vervolgens een relatie leggen tussen de diversiteit van de bentische fauna en het voorkomen ervan en de beviste gebieden en sediment types. Een aantal onderzoekstaken zullen worden uitgevoerd door het Institut des Sciences de la Mer de Rimouski (ISMER). De visserijcliënt zal dit onderzoek betalen met behulp van de overheid van Quebec en New Brunswick. [Eigen vertaling]

Voorbeeld 2: De Noordzeegarnalenvisserij heeft in zijn beheerplan een aantal stappen omschreven hoe zal worden vastgesteld welke gebieden al of niet tijdelijk gesloten zullen moeten worden voor onderzoek naar de effecten van de garnalenvisserij op de zeebodem.

Indien een sector een onderzoeksplan moet ontwerpen, is het verstandig om dat plan te maken in overleg met onderzoekers. Voorts is het belangrijk, zo niet essentieel, om hierover overeenstemming te bereiken met diverse belanghebbenden, zodat de maatschappelijke geloofwaardigheid van het plan wordt versterkt.

Hoe wordt dit dilemma van meerjarig onderzoek aangepakt in een MSC-certificering?

In MSC-certificeringen wordt in de meeste gevallen door de belangenpartijen besloten dat de visserij zal meewerken met een strategische planning, om tot een beter inzicht te komen in zijn effect op het ecosysteem. Samen met alle betrokken belangenpartijen waaronder in de eerste plaats de vissers

zelf, maar zeker ook met onderzoekers, met maatschappelijke organisaties en ambtenaren, wordt gezocht naar de beste manier om het onderzoek uit te voeren om binnen een vastgestelde tijd tot meer kennis en begrip te komen. Daarmee wordt beoogd dat de visserij zelf bijdraagt tot de kennis over het ecosysteem.

Wanneer een onderzoeksopzet eenmaal is overeengekomen, dient er nog een financieringsplan met een bijbehorende tijdsduur te worden vastgesteld. Als het onderzoek grootschalig is, kunnen de hoge kosten belemmerend gaan werken op het vinden van financiële dekking. De visserij is er dus bij gebaat om in een vroeg stadium tot overeenstemming te komen met de belangenhebbers over:

1. Welk onderzoek zal er in gang moeten worden gezet? En wie kan dat gaan doen?
2. Hoe lang mag het gaan duren, wanneer moeten er resultaten volgen?
3. Wat zijn de geschatte kosten? Wie gaat het betalen?
4. Wie gaat het uitvoeren?

In het geval van de Hollandse-garnalenvisserij werd besloten tot een tweeledig onderzoek:

1. korte-termijnonderzoek samen met enkele vissers, om indicaties te krijgen wat de praktische mogelijkheden en beperkingen zijn aanpassingen aan tuig ter beperking van discards.
2. lange-termijnonderzoek: Hiervoor werd een uitgebreid onderzoeksplan geschreven door de sector, samen met IMARES, NGOs en externe technische adviseurs. Vervolgens werd een strategie voor financiering gemaakt, maar het bleek dat potentiële fondsen de garnalenvisserij niet altijd bovenaan zetten om te ondersteunen. Het heeft veel tijd en energie gekost om de financiering hiervoor te vinden, en de regeling was ten tijde van de beoordelingsbezoek van het CB nog allerminst duidelijk.

Concluderend kan worden gesteld dat een visserij er goed aan doet om in zijn begroting een kostenpost voor onderzoek in te bouwen.

MULTI-STAKEHOLDER PROCES – BETREK DE BELANGENGROEPEN ERBIJ

Elke visserij kent meerdere belangengroepen ("stakeholders"), en dat zijn niet alleen de vissers zelf. Men kan denken aan de klanten (de handel), de consumenten, de onderzoekers, de beheerder/overheid en de maatschappelijke organisaties. Allen hebben een bepaald belang bij het duurzaam functioneren van de visserij.

Voorbeeld: In de Noordzeegarnalenvisserij is vanaf het allereerste begin van de voorbereiding tot certificering in 2005 nauw overleg geweest met twee maatschappelijke organisaties, de Waddenvereniging en Stichting De Noordzee. Zij hebben zelf op hun beurt overleg gepleegd met hun verwante organisaties in de andere relevante landen, om zo een gezamenlijk standpunt te formuleren. De maatschappelijke organisaties hebben vele bijeenkomsten bijgewoond van de vissers, waarin uitwisseling van gedachten en meningen vrijelijk plaatsvond. Hetzelfde gebeurde na verloop van tijd met de vissers in de andere landen. Ideeën en suggesties werden op die manier getoetst aan de praktijk. Tegelijkertijd is er ook een stuurgroep opgericht die met regelmaat werd ingelicht. In de stuurgroep waren de belangengroepen vertegenwoordigd.

De kwaliteit van een certificering dient overeen te komen met de verwachting van de belanghebbenden. Dat betekent dat zij vanaf het begin zoveel mogelijk aan het proces deelnemen, zodat iedereen dezelfde maatstaven hanteert, een vergelijkbaar begrip krijgt van de visserij en van elkaar de verwachtingen weet. Dit proces is essentieel daar het misverstanden, en de daaruit volgende vertraging en wederzijds wantrouwen, kan voorkomen.

Een visserij kan gebaat zijn bij het vormen van een werkgroep waarin de verschillende belangengroepen zitting hebben en die in opdracht van, en zoveel mogelijk namens de verschillende belangengroepen kan besluiten en opereren. Tijdens het garnalenproject is gebleken dat regelmatig overleg met de individuele vissers in de achterban van het grootste belang is. Voorkomen dient te worden dat de achterban achterop raakt in het proces waardoor het draagvlak voor noodzakelijke beslissingen vermindert.

Wanneer niet alle vissers meedoen

Het is niet noodzakelijk dat alle actieve vissers in een vloot meedoen aan een certificering. In dat geval zou men gemakshalve de twee groepen vissers als aparte vloten kunnen beschouwen. De deelnemers zijn namelijk wel afhankelijk van hun andere collega's als het gaat om het bestandsbeheer.

Het bestandsbeheer dient in orde te zijn hetgeen betekent dat het effect van alle visserijen op een bepaald bestand wordt beoordeeld onder principe 1 van MSC. Echter waar het gaat om principe 2, om selectiviteit (bijvangsten) en andere ecosysteem effecten, worden uitsluitend de effecten van de aan de certificering deelnemende vissers beoordeeld.

Voorbeeld: De MSC-certificering van Noordzeeharing in 2006 was in eerste instantie alleen gevraagd en geldig voor de Nederlandse pelagische vloot. Voor andere haringvissers in de Noordzee gold de certificering niet. De Nederlandse vissers moesten het CB overtuigen dat de totale visserijinspanning op de Noordzeeharing, dus inclusief die van de andere vloten, het bestand niet in gevaar zou brengen. Gelukkig gaf in dat geval het ICES-advies voldoende vertrouwen aan het CB-team daarover. Daarnaast werd alleen de Nederlandse vloot zelf beoordeeld op zijn effect op het ecosysteem, denk aan bodemberoering en bijvangsten. Later is bijvoorbeeld de Schotse vloot ook gecertificeerd, en voor hen golden vervolgens dezelfde voorwaarden als voor de Nederlandse vloot.

DE VERANTWOORDELIJKHEDEN

De eindverantwoordelijkheid voor een MSC-certificering ligt altijd bij de visserij zelf. De MSC-certificering is een proces van vrijwilligheid, je doet mee als je wilt. Binnen de visserij kan men de verantwoordelijkheden uiteraard zelf naar behoeven verder verdelen.

De projectmanager zal een nauwkeurige taakomschrijving moeten krijgen, maar de visserij zelf blijft de eindverantwoordelijke. De diverse taken in de visserijorganisatie moeten dus duidelijk worden verdeeld. Naar verwachting zullen er veel bestuurlijke besluiten aan de orde komen. De bestuurders doen er op hun beurt goed aan ervoor te zorgen dat de besluiten (zoveel mogelijk) worden gedragen door hun achterban, want zonder dat bestuurlijke besluiten ook werkelijk gedragen worden door de vissers hebben de besluiten weinig effect.

Het komt regelmatig voor dat een partij, bijvoorbeeld een grote klant, druk uitoefent op de vissers om tot certificering over te gaan. Maar uiteindelijk is het besluit om mee te doen een besluit van de gezamenlijke visserij, waarin de voordelen en de nadelen worden afgewogen.

Indien onderzoek nodig zou blijken, dan zou de visserij weliswaar verwijten kunnen maken aan onderzoekers wanneer die hun werk niet goed of snel genoeg doen. Hetzelfde geldt in het geval een manager zijn beheer niet goed heeft geregeld, als een inspectiemechanisme niet functioneert of frequent overtredingen worden geconstateerd. In dat geval moet de visserij zelf ervoor zorgen dat dit probleem wordt opgelost, want het is de visserij die er uiteindelijk belang bij heeft dat het onderzoek tijdig en goed wordt uitgevoerd.

Uiteindelijk moet de visserij zelf er voor zorgen dat eventuele belemmeringen voor certificering worden opgeruimd en de betrokken partijen aansporen hun werk goed te doen. Vandaar dat het zaak is om in een vroeg stadium met alle belanghebbenden en betrokkenen een goed werkplan op te stellen zodat grote verrassingen en daarmee soms teleurstellingen voorkomen kunnen worden.

Juni 2009

Marloes Kraan (PVis), Geert Meun (Federatie van Visserijverenigingen), Johan Nooitgedagt (Vissersbond), Nathalie Steins (MSC), Monique van de Water (Stichting de Noordzee)